

ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

МАТЕРІАЛИ

VIII Міжнародної науково-практичної конференції

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО МИСТЕЦТВ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ, МИСТЕЦТВОЗНАВЧИЙ, ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТИ»

16–18 червня 2023 року

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Андрущенко Віктор Петрович – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Цьось Анатолій Васильович – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Охманюк Віталій Федорович – кандидат мистецтвознавства, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан факультету культури і мистецтв Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Хайчинський Ярослав – PhD, професор, завідувач кафедри музичного мистецтва Поморської академії у Слупську (Польща);

Русаков Сергій Сергійович – кандидат філософських наук, доцент, в.о. директора Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Федоришин Василь Ілліч – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан факультету мистецтв імені Анатолія Авдєвського Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Розова Тамара Вікторівна – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософської антропології, філософії культури та культурології Навчально-наукового інституту філософії та освітньої політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова;

Прокопович Тетяна Анатоліївна – кандидат психологічних наук, доцент, заступник декана факультету культури і мистецтв з наукової роботи Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Каленюк Ольга Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри образотворчого мистецтва Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Авраменко Дмитро Костянтинівич – кандидат мистецтвознавства, доцент, завідувач кафедри дизайну Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Зарицький Андрій Олександрович – заслужений артист України, доцент, завідувач кафедри музичного мистецтва Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Козачук Олег Дмитрович – заслужений працівник культури і мистецтв України, доцент кафедри хореографії Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Столярчук Наталя Миколаївна – кандидат філософських наук, доцент, завідувач кафедри культурології Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Віхляєв Михайло Юрійович – доктор юридичних наук, професор, директор Центру українсько-європейського наукового співробітництва.

Актуальні проблеми розвитку українського та зарубіжного мистецтв: культурологічний, мистецтвознавчий, педагогічний аспекти : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції (с. Світязь Шацького району Волинської області, 16–18 червня 2023 року) ; Волинський національний університет імені Лесі Українки. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. 464 с.

ISBN 978-966-397-317-3

УДК 7((477)+(100))(062.552)

Сприяння міжнародної спільноти збереженню історико-культурної спадщини України	
Слободна Н. Б.	62
Польсько-український діалог у дискурсі візуального мистецтва (2022): портрети та рефлексії війни	
Смирна Л. В.	65
Українськість українського авангарду. Повертаємо своє	
Столярчук Н. М.	68
Тематика богородичних кантів у хоровій творчості Якова Яциневича	
Чамахуд Д. В.	71
Європейська культурна політика управління соціокультурним простором у контексті збереження культурної спадщини	
Шостак В. М.	74
СУЧАСНА МОВА УКРАЇНСЬКОЇ ТРАДИЦІЇ В СУЧАСНОМУ МІЖКУЛЬТУРНОМУ ДІАЛОЗІ	
Трансформація нематеріального культурного спадку весільної обрядовості в кіно: від смислового контексту «Тіней забутих предків» до означення формою у «Скаженому весіллі»	
Балан Н. В.	79
Крос-культурні аспекти в умовах відбудови: дизайнерський наратив	
Луговський О. Ф.	82
Деякі особливості невербальної комунікації в міжкультурному діалозі	
М'ягкота І. В.	86
Вербалізація культурних символів як засіб національної самоідентифікації в міжкультурному діалозі	
Поздняков О. В.	88
Традиціоналістичний дискурс України та сучасного світу	
Пригода-Донець Т. М.	92
Світоглядна культура і творча самореалізація як основа культурного становлення особистості	
Сохацька О. А.	95
Українська культура ХХ століття як екосистема сучасної культури	
Чорний Р. В.	99
ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ В СУЧАСНОМУ МИСТЕЦТВІ УКРАЇНИ	
Гастрономічна традиція у вимірах історичної пам'яті	
Городнюк Н. А.	102
Особливості становлення інструментальних колективів на Волині кінця ХХ – початку ХХІ століття	
Охманюк В. Ф.	105
Глибина пам'яті народного мистецтва	
Пісьо С. Я.	108

національної культури та традицій. З одного боку, фільми можуть використовувати символіку та поетичність для того, щоб передати глибинний сенс весільної обрядовості та відображення її у формі національної ідентичності. З іншого боку, фільми можуть зосередитись на розважальному ефекті та використовувати гумор, щоб відобразити весільні традиції як екстравагантні та розбещені.

Література:

1. Брюховецька Л. Поетична хвиля українського кіно. Київ, 1989. 173 с.
2. Дзюба І., Дзюба М. Сергій Параджанов. Більший за легенду. Київ : ДУХ І ЛІТЕРА, 2021. 224 с.
3. Зубавіна І. Б. Час і простір у кінематографі. Київ : Щек, 2008. 447 с.
4. Корогодський Р. М., Щербатюк С. І. Сергій Параджанов. Злет, трагедія, вічність. Київ : Спалах, 1994. 277 с.
5. Наумова Л. М. Неприхована жіноча тілесність у фільмі Сергія Параджанова «Тіні забутих предків». *Кіно-Театр*. 2018. С. 154-169.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-317-3-20>

CROSS-CULTURAL ASPECTS IN RECONSTRUCTION: A DESIGN NARRATIVE

КРОС-КУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ В УМОВАХ ВІДБУДОВИ: ДИЗАЙНЕРСЬКИЙ НАРАТИВ

Luhovskyi O. F. **Луговський О. Ф.**

Candidate of Study of Art, *кандидат мистецтвознавства,*
Associate Professor, *доцент,*

Associate Professor at the Department *доцент кафедри дизайну*
of Design *Черкаський державний*

Cherkasy State Technological University *технологічний університет*
Cherkasy, Ukraine *м. Черкаси, Україна*

Є очевидним, що культуру та дизайн неможливо розглядати порізно, бо вони співіснують від найдавніших людських цивілізацій до сучасного світу. Дизайнознавці розглядають етап зародження проектної діяльності як протодизайн. Для сучасного глобалізованого світу темою окремого вивчення є те як культура різних регіонів впливає на створення дизайну об'єктів. При розкритті цього питання науковці відштовхуються від того, що культура включає досить визначений набір дизайнерських цінностей,

що охоплюють людську поведінку, матеріальну культуру та соціальні умови і це спонукає до створення продуктів, які уособлюють певний життєвий досвід людей. Тому знання культурних особливостей народів різних країн допомагає дизайнерам задовольняти вибагливі запити користувачів, оскільки досягається головна мета: розробити максимально зрозумілий дизайн, що однозначно сприймається.

Якщо говорити про вітчизняні реалії, то тут слід згадати про тезу науковця В. Даниленка, що наш дизайн ще очікує шлях від «дизайну в Україні» до «українського дизайну», бо кожен народ, що живе на Землі, завжди прагнув і в майбутньому прагнутиме знайти такі форми, які б виділяли його серед інших, давали б ідентичність із самим собою. Здолає цей шлях освічена у національному дусі дизайнерська молодь, що згодом природньо перейде до сфери дизайнерської практики і це сприятиме вибудові національно орієнтованого дизайну [1, с. 13]. За таких умов національно орієнтований дизайн буде формуватися під впливом високомистецького дизайнерського творення із залученням глибинних цінностей національної культури України у синтезі їх із найновітнішими досягненнями світової дизайнерської думки. Реалії сьогодення, схоже, пришвидшать ці процеси – українські дизайнери будуть залучені до відбудови держави після російської агресії. Так, ще у серпні минулого року між Україною та Асоціацією європейських міст Eurocities підписано Меморандум про взаєморозуміння для підтримки сталої відбудови українських міст. Асоціація планує згуртувати понад 200 великих міст Європи щоб реалізувати проекти реконструкції, а також об'єднати ресурси, найкращі практики й надати допомогу в пошуку фінансування. Українська сторона в особі Конгресу місцевих та регіональних влад при Президентові України має надати перелік визначених нагальних проєктів відбудови українських міст, забезпечити зручний і прозорий механізм фінансування і сприяти у підготовці законодавчих ініціатив, необхідних для відбудови [2].

Отже, тут допустимо говорити, що сама відбудова вже розпочалася, тому необхідно встановлювати принципи, на яких має ґрунтуватися ця відбудова, визначити пріоритети. До цих процесів обов'язково треба долучати дизайнерів, оскільки передбачається розв'язання критичних й конфліктних питань пов'язаних, наприклад, із спадщиною: що доцільно зберегти як є, що відбудувати; як українська минувшина, спадщина, культура будуть впливати на відбудову; як буде подолана суперечність між збереженням архітектурної спадщини і плануванням майбутнього міст. Та головним питання, скоріш за все, постане: чи відновлювати й увічнювати радянську архітектуру, чи створити нову ідентичність, абсолютно нові наративи [3].

Значною мірою, прийняття рішення саме у цьому питанні стане відправною точкою виявлення крос-культурного аспекту в нових умовах. Свого часу О. Боднар пророкував, що в багатій традиціями народного декоративно-прикладного мистецтва України, дизайн, може мати широкі перспективи за умови, що в своєму розвитку, і, зокрема в програмуванні дизайн-освіти, буде спиратися на ці традиції. За такої умови можна буде розраховувати на серйозний успіх у справі створення в Україні національної школи дизайну, яка з часом зможе заявити про себе у глобалізованому світі [4, 178]. Сьогоднішні виклики пришвидшують багато процесів в нашій державі, зокрема це стосується і становлення дизайну як знакового гравця в економіці країни, та у глобалізаційному вимірі. Партнери України пропонують концепцію «архітектурного союзнитства», щоб визначити роль іноземних експертів у післявоєнній відбудові, а саме: вони мали б співпрацювати, давати консультації тільки на виконання прохань українських колег без нав'язування своїх поглядів. Можна бути певним, що ця співпраця дасть багаті плоди, і це стане для науковців темою для роздумів стосовно того, чи сформований таким чином крос-культурний дизайн сприятиме, наприклад, взаєморозумінню між культурами та покращенню якості комунікації з міжнародною аудиторією.

З'ясуванню цьому, певною мірою, допоможе ресурс Hofstede-insights, де подаються узагальнені моделі мислення окремих груп людей (країн), які відображаються у значенні, яке люди надають різним аспектам життя. Так, для України згадані показники виводилися із того, що вона довгий час входила до складу Радянського Союзу, тому і розвивалася як дуже централізована країна, що призвело до великого значення статусних символів. Це проявляється у дистанційованні влади та решти суспільства. Тому і поведінка народу, як вважається, має відображати та представляти статусні ролі у всіх сферах ділової взаємодії: чи то візити, переговори чи співробітництво; підхід має бути низхідним та передбачати чіткі повноваження для будь-якого завдання. Тому пропонується вважати українське суспільство колективістських, де люди належать до «груп», які дбають про них в обмін на лояльність. Відносини як між групами так і в середині груп мають вирішальне значення для отримання інформації, знайомства чи успішних переговорів. Вони повинні бути особистими, автентичними та довірливими, перш ніж можна буде зосередитися на завданнях та вибудувати дбайливий до отримувача, а неявний стиль спілкування. Тому часто, вважається, що українці як на робочому місці, так і при зустрічі з незнайомою людиною, швидше, применшують свої особисті досягнення, внесок чи здібності. На тлі уже сказаного вище цілком вірогідним виглядає твердження у рамках піднятої теми, що українці, за таких умов, дуже побоюються неоднозначних ситуацій тому

дуже поширене детальне планування та інструктаж. Українці вважають за краще мати контекст та довідкову інформацію. Тому часто може видаватися, що українці котрі спілкуються з людьми, яких вважають чужими, здаються дуже формальними та відстороненими. У той самий час формальність використовується як знак поваги. В свою чергу, це характеризує стриманий характер української культури [5].

Запропоновані вище деякі особливості моделі поведінки українців запрограмовані характером національної культури, звісно ж впливають і на дизайнерську сферу діяльності. Яку роль це відіграє при відбудові держави, до якої будуть залучатися і вітчизняні дизайнери-професіонали у союзі із західними партнерами, віриться, світ побачить дуже скоро. Крос-культурна складова цих процесів прозвучить зрозуміло і виразно, оскільки весь цивілізований світ готовий до цього.

Література:

1. Даниленко В. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури: монографія. Х.: ХДАДМ. Колорит, 2005. 244 с.
2. В. Перун. Україна підписала меморандум з Eurocities для підтримки відбудови своїх міст. URL: https://lb.ua/society/2022/08/19/526786_ukraina_pidpisala_memorandum_z.html (дата звернення: 07.05.2023).
3. Відбудова України. Відбудова світу. Блог конференції в Гарварді. URL: https://lb.ua/blog/rebuilding_ukraine (дата звернення: 06.05.2023).
4. Боднар О. Я. «За» і «проти» європейського вектора розвитку дизайн-освіти в Україні. Вісник Львівської академії мистецтв: спецвипуск. Львів: ЛАМ, 1999. с. 178.
5. Country Comparison. URL: https://www.hofstede-insights.com/country-comparison-tool?countries=ukraine* (дата звернення: 06.05.2023).